

Otvorený list

Vážený pán minister životného prostredia SR,

Obyvatelia našej krajiny s veľkým záujmom a ešte väčšími očakávaniami už niekoľko mesiacov sledujú búrlivú situáciu na našej politickej scéne. Sformovanie novej vlády a jej očakávané programové vyhlásenie by malo priniesť proklamované nové vetry do politiky, ekonomiky a hlavne života občanov, do života tých, ktorí sú hlavnými tvorcami hodnôt našej spoločnosti a to tak materiálnych, ako aj duchovných. A keď už hovoríme o živote, hovoríme aj o prostredí v ktorom naši občania bývajú, pracujú i relaxujú, hovoríme o krajine, ktorá bola za posledné desiatky rokov hodená do nenásytného finančného a energeticky pahlného prostredia, prostredia bez škrupúl, miznúcich medziľudských vzťahov a vzťahov k tomu najdôležitejšiemu, našej prírode, súčasťou ktorej ešte stále sme aj my, ľudia.

V posledných rokoch sa k prírode správame veľmi nepriateľsky a bojujeme s ňou, všemožnými prostriedkami sa z nej snažíme vyčleniť a považujeme ju len za zdroj veľkého finančného zaťaženia i nepredvídateľných katastrof. Ale je to skutočne tak? Pravdou je, že príroda je jediným pilierom v našom živote ku ktorému sa vždy vraciame a ktorý nás vždy nezištne zachráni – zatiaľ.

Dovolili sme si takýto lyrický úvod, lebo život to nie je len o hrubom domácom produkte, to nie sú len smerné čísla EU, ale je to aj skutočný vzťah k nášmu životnému prostrediu a tým aj k sebe samému.

Oslovujeme Vás, ako nového ministra životného prostredia, ako ministra, do rúk ktorého je nateraz vložený osud našej utrápenej prírody a tým aj všetkých občanov, ktorí sú s ňou bytostne spätí, riziká jej ďalšieho poškodzovania si uvedomujú a jej osud im nie je ľahostajný.

Naša krajina ročne chrlí tisícky environmentálne „vzdelaných“ odborníkov a preto aj názory na riešenie najpálčivejších a skutočne strategických problémov vo vzťahu k zachovaniu zdravého životného prostredia sa často tak veľmi diametrálne líšia. Dobré skúsenosti a zdravý rozum aj v tejto oblasti často musia ustúpiť povykrúcaným zákonom, vylobovaným uzneseniam a svojvôli úradníckych rozhodnutí. V posledných rokoch si však i rezort životného prostredia prestal plniť úlohy vyplývajúce mu z titulu funkcie na ktorú bol zriadený – tvorba a ochrana životného prostredia - a stal sa významným nástrojom na prečerpávanie štátnych i európskych financií do súkromných rúk, čím sa posilnilo aj korupčné správanie jeho úradníkov až po najnižšie stupne.

A to všetko znovu len na úkor kvality nášho životného prostredia a navyiac pritom zneužívajúc environmentálne cítenie občanov v mene tak proklamovanej zelenej energie, budovania obnoviteľných zdrojov a spomaľovania globálneho otepľovania.

Všetci určite vieme, že tak ako vzduch, je aj voda jedným z nenahraditeľných faktorov podmieňujúcich život na tejto planéte. Vieme tiež, že v krátkej budúcnosti práve tento fenomén bude hrať jednu z najdôležitejších úloh nielen v oblasti samotného prežitia ľudí, ale aj vo výkonnosti hospodárstva a formovaní vzťahov medzi štátmi. Kvalita vody a jej zadržiavanie v prírode má pre život človeka, rekreačné využitie, rastlinnú a živočíšnu produkciu, biodiverzitu, krajinotvorbu i samotnú ochranu pred katastrofami obrovský význam. A práve osud vody prúdiacej v našich riekach a potokoch trápi nás i našich priateľov natoľko, že sme sa rozhodli Vám napísať a predstaviť aspoň jeden z problémov, ktorý sa práve v tomto čase dostáva do popredia, traumatizuje našich obyvateľov i ochrancov životného prostredia a jeho neriešenie vo svojej podstate môže mať pre celé ekosystémy i život ľudí fatálne dôsledky.

Problém, o ktorom Vás chceme informovať je súčasný nebývalý boom v nesystrémovanej a nekoordinovanej výstavbe Malých vodných elektrární (MVE) na našich riekach a tokoch. Proces ich výstavby bol rozbehnutý hlavne po unáhlenom prijatí uznesenia vlády č. 178 z 9.3.2011.

Je fakt, že energetická náročnosť nášho života sa zvyšuje, je fakt, že je potrebné využívať energetické zdroje čo najmenej zaťažujúce životné prostredie.

Nedá sa to však robiť tak, že pod rúškom ušľachtilých cieľov skvalitnenia života si vlastne nenávratne ničíme jeho samotné základy. Zvlášť, keď pri pozornejšom skúmaní zistíme, že jediným skutočným pozitívom celého spomínaného procesu je len vysoký zisk súkromných investorov a všetky ostatné negatívne dôsledky tejto činnosti si odnesie príroda, občania a v konečnom dôsledku i štát.

Dávame do pozornosti, že nie sme proti budovaniu alternatívnych zdrojov energie, a už vôbec nie proti využívaniu hydroenergetického potenciálu. Avšak spôsob akým sa celý tento proces realizuje nás naplňa vážnymi obavami o osud našich riek ako živého organizmu, celých biotopov, ktoré s nimi súvisia a v konečnom dôsledku o osud nás občanov.

Vytvorenie nepriechodných priečných hatí s nefunkčnými „rybochodmi“, skanalizovanie, zregulovanie a zahrádzovanie tokov, výrub pobrežných drevín, zničenie mnohých živočíšnych druhov, zmena krajinného rázu, zmeny odtokových pomerov povodí i prúdenia spodných vôd, zvýšenie rizika záplav a ľadochodov, znemožnenie výkonu rybárskeho práva, znemožnenie rekreačnej plavby a vodnej turistiky, to je len časť z toho čo sa deje a plánuje cca každých 5 km i na tzv. biokoridoroch nadregionálneho významu.

Paradoxne projekty revitalizácie tokov a povodí zakomponované aj v našej legislatíve a ku ktorým sme sa ako členská krajina EÚ zaviazali sa nerealizujú a situácia na tokoch sa výstavbou MVE naďalej markantne zhoršuje.

Svoje opodstatnené obavy sme vyjadrili aj v „Otvorenej výzve“ z 2.2.2012, orientovanej na zastavenie aktivít bývalého ministra životného prostredia v oblasti výstavby MVE. Túto výzvu v plnom znení prikladáme aj k tomuto listu, pretože sú v nej zhrnuté všetky naše námietky a výhrady voči realizovanému procesu povoľovania a výstavby MVE. Udalosti posledných dní nás utvrdzujú v tom, že táto problematika je stále nanajvýš aktuálna a v dôsledku možno aj nových opatrení súčasnej vlády s úmyslom chcieť riešiť stagnáciu stavebného priemyslu môže dôjsť k nezvratným škodám na našej prírode a v dlhodobejšom horizonte aj ekonomike.

Žiadame Vás preto ešte skôr, ako budete vystavení lobistickým tlakom „betonárov“, a rýchlo kvasených „záchrancov“ nášho životného prostredia, skôr ako sformujete priority novej vlády, aby ste sa dopodrobna oboznámili aj s touto problematikou a aby ste v spolupráci s odborníkmi i širokou zainteresovanou verejnosťou hľadali riešenia a kompromisy. Chceme sa tohto procesu aktívne zúčastniť a v otvorenej diskusii tak odkomunikovať svoje stanoviská, námietky, upozorniť na riziká a predstaviť možné riešenia. Radi by sme túto páľčivú problematiku riešili najskôr na domácej pôde, vyhli sa tak kritike zo zahraničia a tiež prípadným sankciám hroziacim nám zo strany EÚ za porušovanie prijatých záväzkov a európskej legislatívy. Záleží nám rovnako na dobrom mene Slovenska a jeho politickej reprezentácii ako aj na zdravom životnom prostredí a jeho zachovaní aj pre naše ďalšie generácie.

S úctou Ing. Jaroslav Baran,

v mene signatárov „Otvorenej výzvy...“ a ďalších jej sympatizantov

Zvolen dňa: 16.4.2012

Príloha: „Otvorená výzva....“

Na vedomie : Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR,
Ministerstvo hospodárstva SR, Výbor NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie,
Výbor NR SR pre verejnú správu a regionálny rozvoj, Výbor NR SR pre hospodárske
záležitosti, Výbor NR SR pre európske záležitosti